

Од взаимна помош до взаимно признавање

Петра Јенеи

Содржина

- Што е судска соработка во граѓански предмети
- Што е судска соработка во кривични предмети
- Меѓусебна законска помош во граѓански работи
- Меѓусебна законска помош во кривични работи
- Меѓусебно правно помагање и взаемно признавање
- Принцип, цел, карактеристики, правна основа на взаемно признавање
- Инструменти за заемно признавање во граѓански прашања - усвоено законодавство
- Инструменти за заемно признавање во кривични предмети - донесено законодавство

1. Што е судска соработка во граѓански предмети?

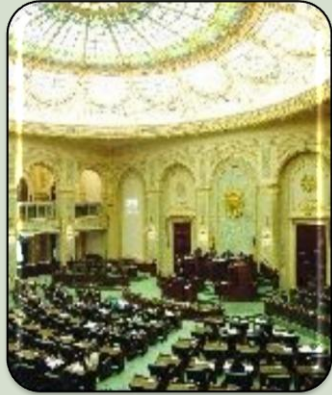
Судска соработка во граѓански предмети

- Употреба на ЕУ, всушност не станува збор толку за „терминологија“
 - сè што прави ЕУ во однос на граѓанскиот закон, „ЕУ граѓански закон“
 - унифицирани правила за приватно меѓународно право
 - Унифицирани процедурални правила
 - Суштинско граѓанско право на ЕУ - на многу ограничен начин
- **строго кажано:** судската соработка во граѓански работите опфаќа збир на правила што регулираат како судските органи соработуваат - и си помагаат едни на други - во граѓански постапки кои имаат транснационална димензија

Судска соработка во кривични предмети

- Употреба на ЕУ, всушност не станува збор толку за „терминологија“
 - сè што прави ЕУ во врска со кривичното право,
 - „Кривично право на ЕУ“
 - Процесно кривично право на ЕУ
 - Материјално кривично право на ЕУ
 - Процедурални гаранции на ЕУ
 - Заштита на жртвите во ЕУ
- **строго кажано:** судската соработка во кривични прашања опфаќа збир на правила што регулираат како судските власти соработуваат - и си помагаат едни на други - во кривични постапки со транснационална димензија

Повеќекратните слоеви на меѓународната соработка

**НАЦИОНАЛНО
ЗАКОНОДАВСТВО**

**БИЛАТЕРАЛНИ
И ДОГОВОРИ
РЕЦИПРОЦИТЕТ**

**МЕЃУНАРОДНО
ПРАВО
ОН
Совет на
Европа**

**СУДСКА
ПРАКСА**

**ЗАЕДНИЧКА
ПРАВНА
ПОМОШ НА
ЕУ ВЗАЕМНО
ПРИЗНАВАЊЕ**

2. Меѓусебна законска помош во граѓански работи

- **Класична правна помош - суверените држава се еднакви едни на други**
 - принцип на реципроцитет
 - постапка на егзекватур
- **Заштита на државниот суверенитет**
 - дискреција на замолената држава да го спроведе барањето или не
 - политичко вето, контрола од страна на извршната власт
- **Рафинирано со билатерални и мултилатерални договори**
 - основи на одбивање

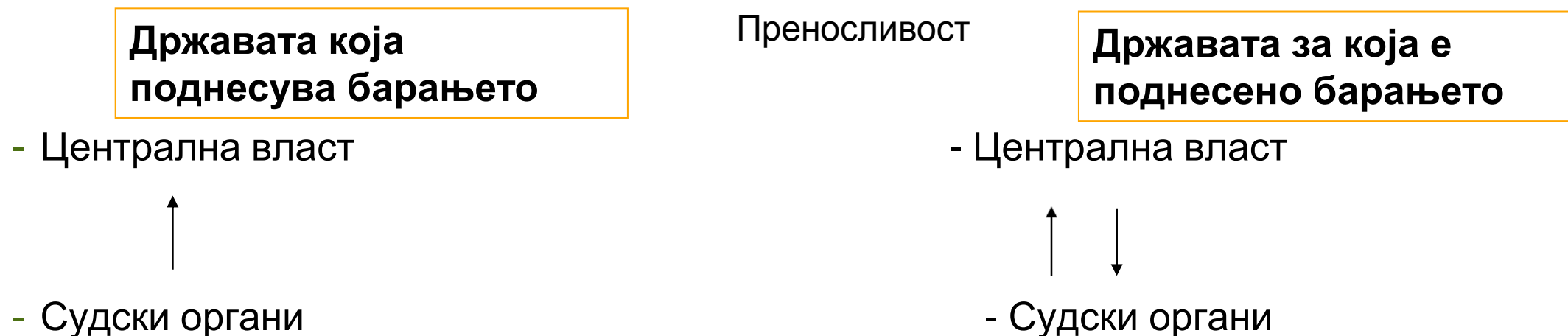
Меѓусебна законска помош во кривични работи

- **Класична правна помош - суверените држава се еднакви едни на други**
 - принцип на реципроцитет
 - принцип на двоен криминал
 - принцип на специјалност
- **Заштита на државниот суверенитет**
 - дискреција на замолената држава да го спроведе барањето или не
 - политичко вето, контрола од страна на извршната власт
- **Рафинирано со билатерални и мултилатерални договори**
 - основи на одбивање

Меѓусебна правна помош и заемно признавање

■ Меѓусебна правна помош

■ Држава А. ← Држава Б.

Меѓусебна правна помош и заемно признавање

■ Меѓусебна правна помош

■ **Држава А.**

Држава која поднесува барање

- Централна власт

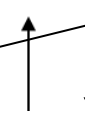

- Судски органи

■ **Држава Б.**

Држава за која се поднесува барање

- Централна власт

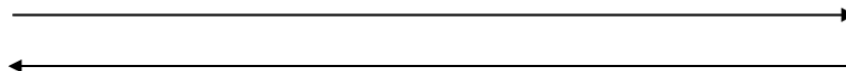

- Судски органи

Преносливост

■ Меѓусебно препознавање

Издавање на земја членка на ЕУ

Извршување на земја членка

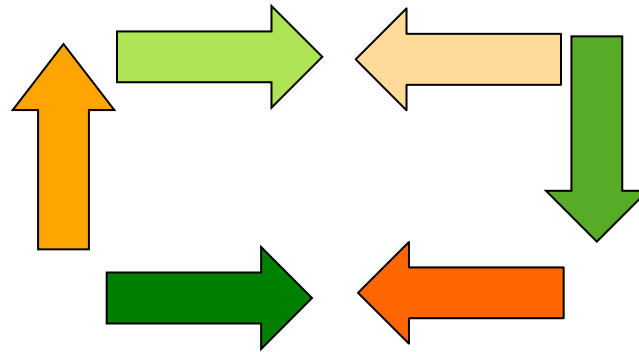
Взаемно признавање во граѓански и кривични работи

- **1999 заклучоци од Тампере - принцип на заемно признавање**
 - Комуникациски и акциски план на Комисијата
- **Член 70 ДФЕУ: „ЕУ ќе се стреми кон целосна примена на заемното признавање“**
- **Член 81 став 1 ТФЕУ и Член 82 став 1 ТФЕУ: судска соработка во граѓански /кривични работи во Унијата се засноваат на принципот на заемно признавање на пресудите и судските одлуки**

Взаемно признавање, концепт на внатрешен пазар, кој се извезува во граѓанско и кривично право

Меѓусебното препознавање е инспирирано од принципите на внатрешниот пазар

КОМПАТИБИЛНОСТ?

Меѓусебно препознавање - основни барања

- **известување** на одлука или налог да биде признаен и извршен
- **не се применува** кај сите акти, одлуки или пресуди - одлуката треба да потпаѓа под еден специфичен правен инструмент на ЕУ
- **взаемна доверба** помеѓу земја членка
- **разбирање** помеѓу земја членка
- **минимални стандарди**, неопходни се еквивалентни / заеднички минимални процедурални гаранции

Меѓусебно препознавање - карактеристики

- **замени или дополни** Конвенции на СЕ и Конвенции за ХЦП
- **форма:** директиви пред Лисабон - рамковни одлуки, пост Лисабон - директиви
- **терминологија:** усвојувачка и извршна држава (наместо држава која поднесува барање и држава за која се поднесува барање)
- **традиционална основа на одбивање** се укинува: двоен криминал (32 прекршоци), политички криминал, воени престапи
- **преостанати основи на одбивање:** територијалност, *de minimis* правила, *ne bis in idem*, возраст на криминал, истекување на време, *lis pendens*, имунитет, амнестија
- стандардна клаузула за човекови права
- технички правила за обработка на барањата

Меѓусебно признавање - севкупна цел

- **заменете го моделот на барање со моделот за налози**
- **Слободен проток** на:
 - Судски и вонсудски одлуки
 - Автентични инструменти
- Улогата на примање на земја членка е ограничена само на **извршување**
- Применливите услови се дефинирани со **издавање на земја членка**
- Моделот за налози треба да работи **побрзо** и да биде **поефикасен** отколку помошта според моделот на барање - заемна правна помош - МПП
- Строги **граници** за извршување се поставени, **правните лекови** се **намалени** а одложувањето на егзекуциите е условено

Меѓусебно признавање - севкупна цел

- **заменете го моделот на барање со моделот за налози**
- **Слободен проток** на:
 - потерници,
 - налози за конфискација,
 - финансиски казни,
 - потерници за докази
- Улогата на примање на земја членка е ограничена на само **извршување**
- Применливите услови се дефинирани со **издавање на земја членка**
- Моделот за налози треба да работи **побрзо** и да биде по**ефикасен** отколку помошта според моделот на барање - заемна правна помош - МПП
- Строги **граници** за извршување се поставени, **правните лекови** се **намалени** а одложувањето на егзекуциите е условено

3 MP во судска соработка во граѓански прашања усвоено законодавство - 1

■ Меѓусебно признавање, извршување и надлежност

- Брисел I - граѓански и трговски работи
- Брисел IIa - развод и родителска одговорност
- Обврски за одржување
- Сукцесија и волја
- Брачна сопственост

Закон за семејство

Брисел IIa

Одржување

Рим III

Брачна сопственост

■ Регулаторни прашања

- Заеднички правила за јурисдикција: фактор за поврзување Автономен концепт на ЕУ за „вообичаен престој“
- Унифицирање на правилата за егзекватура / укинување на егзекватура
- Взаемно признавање со многу ограничени исклучоци од јавната политика

MP во судска соработка во граѓански прашања- донесено законодавство - 2

■ Граѓанска постапка

- Европски налог за извршување
- Европски налог за плаќање
- Европски налог за мали побарувања
- Неликвидност
- Европски налог за зачувување на сметка

■ Регулаторни прашања

- Унифицирани процедурални правила за делови од граѓанската постапка за зајакнување на брзото спроведување или обезбедување на извршливоста на побарувањата
- Укинување на егзекватура

4. МР во судска соработка во кривични предмети - донесено законодавство - 1

- забрането со двоен криминал
- ограничен од политичката природа на кривичното дело
- дополнително скратено доколку е предвидена одредена казна
- принцип на не-екстрадиција на сопствените граѓани
- дискреционо решение на извршната власт

Европскиот налог за апсење - остро оружје

- **ЕАВ има три цели:**
 - да се намали времето на екстрадиција;
 - да им биде потешко на осомничените / осудените лица да ја избегнат правдата;
 - да се балансира правото на слободно движење во рамките на ЕУ со соодветни заштитни мерки за да се намалат злоупотребите на таа привилегија.
- **Може да се издаде ЕАВ - материјален обем**
 - за целите на спроведување на кривично гонење или,
 - заради извршување на казна притвор или налог за притвор

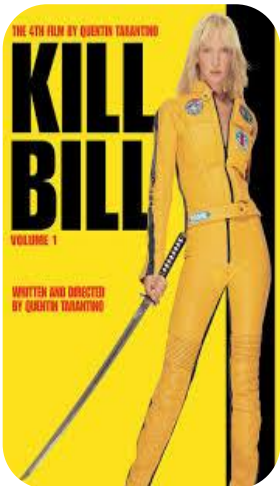
Европскиот налог за апсење - главни принципи

- 1. Судски процес, а не меѓувладин процес**
- 2. Основни принципи: меѓусебно признавање и ограничени проверки на двојна криминалност (без наведени двојни проверки на криминалитет за 32 тешки кривични дела) (32 списоци за прекршоци се дефинирани од страна на издавачката земја членка).**
- 3. Минимални административни процедури**
- 4. Максимално време за извршување на европската потерница (основно ограничување од 60 дена + дополнителни 30 дена / 10 дена за предавање на лице)**
- 5. ЕАВ може да се спроведе и против државјанин на земја членка извршител**
- 6. Ограничена основа за одбивање на извршување на ЕАВ**

Европски налог за апсење – во пракса

- ефективен и предвидлив
- пропорционален
- служи на администрацијата на правда
- процедурални гаранции

- ефикасен но не предвидлив
- диспропорционален
- Ја зголемува неправдата
- кршење на човековите права

Земја членка во судска соработка во кривични предмети -донесено законодавство

- **особено тешко ако доказите се во друга земја**
 - како воопшто да се знае дека има докази на друго место?
- **реципроцитет меѓу државите**
- **режими на заемна правна помош**
 - билатерални и мултилатерални договори
 - Сиц! Конвенција на MLA од 1959 година на Советот на Европа
- **бавно, без рокови,**
- **нема поттик / санкција за бараната држава**
- **основи на одбивање и понатамошни ограничувања**

Мерки на ЕУ за собирање докази

- **Собирањето докази е премногу фрагментирано и комплицирано**
- **Рамковна одлука 2003/577 / ЈХА**
 - е ограничена на фазата на замрзнување,
 - налогот за замрзнување треба да биде придружен со посебно барање за пренесување на доказите до државата што издава наредбата („државата издавач“) во согласност со мерките што се применуваат при заемна помош во кривични работи.
 - ова резултира во постапка во која користи штетна за нејзината ефикасност.
- **Рамковна одлука 2008/978 / ПВ**
 - ЕЕВ се применува само на докази што веќе постојат
 - Поради неговиот ограничен опсег, надлежните органи можеа слободно да го користат новиот режим или да користат процедури за заемна правна помош кои, во секој случај, остануваат применливи за докази што не спаѓаат во опсегот на ЕЕВ.

Надвор од сила

Директива 2014/41 / ЕУ за Европски налог за истрага

- **ЕИО** е судска одлука што се *издава* или *потврдува* од страна на судски орган со цел да се спроведат една или неколку специфични истражни мерки во друга земја членка за **да добие докази или докази што веќе ги поседуваат надлежните органи**
- Главни цели на Директивата
 - да создаде единствена сеопфатна правна рамка
 - да ја одржи флексибилноста на MLA
 - да воведо принцип на заемно признавање
 - да собере докази во реално време, континуирано и во одреден временски период

Други инструменти за меѓусебно препознавање во кривични работи

Предистражни Мерки

- **Движење на докази**
Европски налог за истрага
Кривична евиденција, ECRIS
- **Налози за замрзнување**
- **Признавање на налози за супервизија пред судење**

Мерки по судењето

- **Извршување на пресуди**
Финансиски казни
Казни со притвор
- **Последици од осудителни пресуди**
- **Дисквалификација**
- **Налози за конфискација**
- **Условна казна и условно ослободување/пробација**
- **Европски налог за заштита**

Дали имате некакви прашања?

Ќе ни биде мило да Ви
помогнеме.

p.jeney@eipa.eu